

የሰ/መ/ቁ. 30101
ጎዳር 24 ቀን 2000 ዓ.ም.

ዳኞች፡- መንበረፀሐይ ታደሰ

ፍስሐ ወርቅነህ

ሐጎስ ወልዱ

ሂሩት መለሠ

ታፈሰ ይርጋ

አመልካች፡- አቶ ገዛኸኝ አድነው ጠበቃ ደሴ ሙላት

ተጠሪ፡- እነ ወ/ሮ ዳሳሽ ባይነሳኝ /3 ሰዎች/ ቀረቡ

መዝገቡ ተመርምሮ ቀጥሎ የተመለከተው ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

በዚህ ጉዳይ ክርክሩ የተጀመረው በፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት ሲሆን የአሁን ተጠሪዎች በአሁን አመልካች ላይ ባቀረቡት ክስ የ1ኛ ተጠሪ ባለቤትና የሌሎቹ ተጠሪዎች አባት የሆኑት አቶ አድነው አወቀ በልደታ ክ/ከተማ ቀበሌ 02 ክልል የቤት ቁጥር 560/ሀ/እና /ለ/ የሆኑ ቤቶች የነበራቸው ሲሆን ተከሣሽ የቤ/ቁ. 560/ለ/ የሆነውን ቤት በኃይል ገብቶ እየተጠቀመበት ስለሚገኝ ይህንን ቤት እንዲያስረክብን ይወስንልን በማለት ጠይቀዋል።

አመልካችም በሰጠው መልስ ክስ የቀረበበት የቤት ቁጥር 560/ለ/ እራሱ የሰራሁትና በስሜ የተመዘገበ ስለሆነ ክስ ከኪሣራ ጋር ሊሰረዝ ይገባዋል በማለት ተከራክረዋል።

የግራ ቀኙ ክርክር በዚህ መልኩ የቀረበለትም የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት ማስረጃ ከሰማ በኋላ ተከሣሽ ለክሱ መነሻ ወደሆነው ቤት በኃይል እንዳልገባ ነገር ግን 1ኛ ተጠሪ ባለበት የ2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች ደግሞ አውራሽ የነበሩት አቶ አድነው አወቀ ፈቅደውለት ቤቱን ለመስራቱ መገንዘብ የተቻለ በመሆኑ በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1179 መሠረት ተጠሪዎች ቤቱ የተሠራበትን ዋጋ ከፍለው ቤቱን መረከብ ይችላሉ ካለ በኋላ ግምቱ መሰላት ያለበት በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1180

በተደነገገው መሠረት መሆን ስለሚገባው ከዚሁ አኳያ የቤቱን ዋጋ ¼ኛ ከሳሾች ለተከሳሽ ከፍለው ቤቱን ይረከቡ በማለት ውሣኔ ሠጥቷል።

ይግባኝ የቀረበለትም የፌ/ክ/ፍ/ቤት በበኩሉ ግራ ቀኙን አከራክሮ ይግባኙን ባለመቀበል የሥር ፍ/ቤትን ውሣኔ አጽንቷል።

የሰበር አቤቱታውም የቀረበው ይህንን ውሣኔ በመቃወም ሲሆን ይህ ሰበር ችሎት አቤቱታው ለሰበር ቀርቦ መጣራት እንደሚገባው በማመኑ ተጠሪዎችን በመጥራት ግራ ቀኙን አከራክሯል።

ምላሽ ማግኘት የሚገባውም የጉዳዩ ጭብጥ አመልካች ክስ የቀረበበትን ቤት ሊያስረክብ ይገባል? ወይንስ አይገባም የሚለው በመሆኑ ይህንን ጭብጥ በመያዝ አቤቱታው እንደሚከተለው ተመርምሯል።

በፍ/ብሔር ሕጉ ስለ ንብረት በጠቅላላው በሚደነገገው ሶስተኛ መጽሐፍ ሥር በአንቀጽ 1178/1/ ባለመራቱ በግልጽ እየተቃወመው ማንም ሰው በሌላ ሰው መራት ላይ ሕንጻ የሠራ እንደሆነ በህንፃው ላይ አንዳችም መብት ሊኖረው እንደማይችል የተመለከተ ሲሆን ነገር ግን ባለመራቱ ሳይቃወም በመራቱ ላይ ሕንፃ የሠራ ሰው የዚሁ ሕንጻ ባለሀብት ሊሆን እንደሚችል ቀጥሎ በሚገኘው በቁጥር 1179/1/ ላይ ተመልክቷል። እንዲህ በሆነ ጊዜም ባለመራቱ ከባለ ሕንፃው ጋር የተስማሙበትን ግምት በመክፈል ወይም በግምቱ ያልተስማማ እንደሆነ በቁጥር 1180 በተመለከተው መሠረት የሕንፃውን ግምት በመክፈል ሕንፃውን ማስለቀቅ እንደሚችል ተደንግጓል።

ሕጉም በዚህ መልኩ የተቀረጸ ሲሆን በተያዘው ጉዳይ አመልካች ለክሱ ምክንያት የሆነውን ቤት የ1ኛ ተጠሪ ባለቤት የ2ኛ እና 3ኛ ተጠሪዎች ደግሞ አባትና አውራሽ የሆኑት አቶ አድነው አወቀ በነበራቸው መራት ላይ አመልካች ቤት እንዲሰሩ ፈቅደውላቸው ቤቱን የሰሩ መሆኑን የፌ/መ/ደ/ፍ/ቤት በውሳኔው ላይ አስፍሯል።

ከላይ በተቀጠለው የፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1179/2/ መሠረት በሌላ ሰው መራት ላይ ቤት /ሕንፃ/ የሰራ ሰው የሕንፃውን ግምት ተቀብሎ ሕንፃውን ለባለመራቱ ለማስረከብ የሚገደደው ባለመራቱ ሳይቃወም ሕንፃውን የሰራ በሚሆንበት ጊዜ